

DELA VSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica —

Tribolje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petina enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 45.

Sreda, 7. junija 1933.

Leto VIII.

Kje so važni problemi?

Od Vilsonovih točk o svobodi narodov pa do danes je že poteklo več kot petnajst let. Mirovna pogodba se je sklepala z geslom svobode narodom, da si je bil mir diktiran v veliki meri po strateških vidikih.

Po vojni so se države konsolidirale kakor so vedele in znale. Grozote minule vojne so psihološko zbudile klic po svetovnem miru in po sporazumu med narodi.

Po vsem svetu je odjeknilo mir, sporazum med narodi!

In kdo bi še dvomil, da to ni iskrena želja in potreba narodov? Pač nihče!

Nastopila je svetovna kriza. Države, zlasti one, so pričele iskati vzroke krize v mirovni pogodbi, ki so morda z gospodarskega, morda tudi s političnega stališča krivične. Poznamo te pogodbe. Klic po reviziji teh pogodb je bil izprva posamezen, danes ni več. Ustvarja se krog in več se, ki zahteva revizijo mirovni pogodbe. Val narašča, grozi mala Madžarska, velika Italija in Nemčija. Groze in pripravljajo se, kljub temu, da je javno načelo, splošno mnenje, da se revizija mirovni pogodbe in pogojev sme izvršiti sporazumno, če razmere zahtevajo v delokrogu Društva narodov. To bojno razpoloženje, ki bolj in bolj narašča, je pa nedvomno vzrok, da ginejo v pozabi vse lepe parole o miru in sporazumu med narodi.

Koliko konferenc so že imeli, političnih, gospodarskih, sej Društva narodov itd., toda globlje in globlje se pogrezamo v šovinistično sovraštvo in kapitalistično odvisnost.

In konference? Vse konference se vrše v znamenju postritve medsebojnih odnošajev, ker na teh konferencah ne obravnavajo velikih problemov, marveč le s stališča obrambe sosedov pred sosedom. In velike imperialistične vojne se vrše — v posmeh lepi paroli o svetovnem miru.

Vse to nam prav jasno pokazuje stanje današnje mednarodne politike, ki ustvarja vedno nove zapletljive in postruje narodne in mednarodne odnose. Že iz tega velepomembnega razloga je potrebno, da delavski razred vodi svojo politiko v interesu sporazuma med narodi, politiko miru, in da pa tudi energično nastopa proti ustvarjanju anarhije med narodi, to je proti pogubnemu šovinizmu.

Kongres Pen-kluba.

Resolucija.

V Dubrovniku zborujoči kongres Pen-kluba je sprejel v svoji resoluciji naslednja načela:

Obramba duha pod vsakršnim pogojem.

Zbližanje narodov potom intelektualcev in zlasti potom literature.

Obsodba vsemu, kar bi utegnilo kršiti pravice duha ali zedinjenje narodov.

Posebej: Obsodba plemenskih predsodkov in verskih ter fanatičnega nacionalizma.

Klub hoče braniti ta načela do skrajnosti in z bolestjo obžaluje, da se ta načela v mirnem času tako silno kršijo.

Stare cesarske vojaške uniforme so zopet uvedli v Avstriji.

Proti fašizmu.

K svetovni gospodarski konferenci.

Sklepi delavske socialistične in strokovne internacionale.

V Parizu sta se vršili 19. in 20. maja t. l. seji delavske socialistične in strokovne internacionale zlasti z ozirom na dogodke v Nemčiji.

V ostri resoluciji se izrekata obe seji proti fašistični diktaturi v Nemčiji ter izražata simpatije in solidarnost preganjanim žrtvam, kakor se je tudi ves civilizirani svet spontano izrekel proti nasilstvu in zagrožil z moralnim in materialnim bojkotom Hitlerjevemu režimu.

Resolucija poziva vse priključene organizacije, da nadaljujejo borbo za obrambo pravic delavstva po potrebi in možnosti, kakor tudi neizprosno boj proti sovražnikom miru, demokracije in socialnega napredka.

Na drugi seji se je razpravljalo o gospodarski konferenci v Londonu. Strokovna internacionala je predložila socialistični internacionali načrt tozadevne spomenice.

Obe internacionali soglašata v tem, da mora svetovna gospodarska konferenca obravnavati predvsem črtanje vojnih dolgov, mednarodno stabilizacijo valute, odpravo ovir za izmenjo kapitala in blaga, obrnitev medzne višine in izboljšanje življenjskega položaja delavstva, uvedbo 40 urnega delovnega tedna kakor tudi program za izvedbo mednarodnih javnih del.

Internationala soglašata v tem, da pomeni ojačevanje in vztrajanje na takozvani sedanji avtarkični politiki samomor držav. Po kapitalizmu povzročena zmeda in gospodarska onemoglost se moreta popraviti le z organizacijo produkcije, zamenjave in konzuma, to je, z odločnim korakom po poti socializma.

Dunajska »Arbeiter-Zeitung« pravi o teh sklepih v daljšem članku tudi naslednje:

Odbora internacionala sta se bavila tudi z bojkotnim gibanjem proti Nemčiji, ki se je pričelo v nekate-

rih deželah. Delavski razred bi komaj mogel uspešno pobijati nemški fašizem z orožjem gospodarskega bojkota. Nemčija izvaža v inozemstvo predvsem premog in železo, stroje in aparate — blago, ki ga delavci ne kupujejo, ampak podjetniki. Toda internacionala smatra poizkuse moralnega in materialnega bojkota nemškega fašizma, ki so spontano nastali, kot odpor vesti vseh civiliziranih ljudi proti fašističnemu barbarstvu, in nalaga delavskim organizacijam kakor tudi posameznim delavcem, da take akcije podpirajo po svojih močeh. V svojem lastnem delokrogu naj pa delavsko gibanje poišče potrebna pota. Obsebi je umevno, da strokovne organizacije vseh dežel ne bodo mogle vzdrževati medsebojnih pogodb s fašiziranimi nemškimi strokovnimi organizacijami, ki so jih sklenile s svobodnimi strokovnimi organizacijami ter da bodo odklanjale fašistične agente kot zastopnike strokovnih organizacij na konferencah dela v Ženevi.

Če bi se nemškemu fašizmu posrečilo po porušenju svobode strokovnih organizacij in z uvedbo prišilnega dela, ki ga hoče uvesti pod imenom delovne dolžnosti, znižavati mezde nemških delavcev in s socialno umazano konkurenco tudi stanje plač v drugih deželah ogroziti, tedaj se socialistične stranke in strokovne organizacije ne bodo obotavljale, zahtevati za nemško blago povišanje carin; delavci vseh dežel morajo biti obvarovani prav tako pred socialnim dumpingom, kakor proti valutnim.

Odločena, da vodi najostrejši boj proti nemškemu fašizmu, bo internacionala, obsebi umevno, storila vse, kar je v nje moči, da podpre vse one nemške soderge, ki se bodo upali v Nemčiji sami boriti se proti fašističnemu terorju.

Tom Mooney oproščen.

17 let krivoma v zaporu.

Pred 17. leti je bila v Zedinjenih državah prirejena manifestacija za vojno proti Nemčiji. Pri tej manifestaciji je bil izvršen bombni atentat, pri katerem je bilo ubitih deset oseb, nad 40 pa ranjenih. Pravili atentatorjev niso izsledili, pač pa so zaprli socialističnega voditelja Toma Mooneya ter ga obsodili na podlagi indicij, torej brez pravih dokazov, na dosmrtno ječo. Vsa leta so se zavzemali za revizijo procesa, med drugimi tudi bivši newyorški župan Jimi Walker, dokler se je končno posrečilo obnoviti obravnavo, v kateri je sodišče Mooneya oprostilo. Pri tej obravnavi je šlo pravzaprav samo za en umor, katerega je Mooney oproščen. Zato mora njegov zagovornik vložiti prošnjo na guvernerja, da izreče v celoti pomiloščenje, kar bo nedvomno storil, ker ni nobenega obremenilnega materiala razen indicij. — Mooney je bil tajnik ameriške zveze strokovnih organizacij. V njegovem procesu je zlasti pomembno to, da je bil ob manifestaciji Mooney na potovanju. Vendar sta dve priči prisegli, da je sodeloval pri atentatu. Mooney je prišel k razpravi in ga je na izrek teh prič sodišče zaprlo in obsodilo.

Ali naj ustanovimo stranko?

Politično življenje se more razvijati le potom političnih strank. Tudi druge ustanove, gospodarske, stanovske, kulturne ne imajo sicer vedno gotovo politično smer, če hočejo v zgodovini razvoja kaj veljati. Vendar se stanovske in druge korporacije bavijo le z nekaterimi vprašanji konkretno, dočim imajo politične stranke dalekosežnejši splošni program, ki je zgrajen na načelih, po katerih naj se razvija javno življenje. Pri tem prihajata v poštev glavno dve načeli v današnjem razvoju družbe. Prvo načelo zahteva, da ostane, to je, da se ohrani in utrdi obstoječi gospodarski red s silo in metodami, ki onemogočajo njegovo bistveno izpremembo. Drugo načelo pa zahteva, ker je gospodarski sistem dokazal, da ne more preskrbovati velike večine človeštva z materialnimi dobrinami, izpremembo gospodarskega sistema.

To sta bistvena znaka resnih političnih strank. Vsakršna drugačna »politična« stranka, ki ne temelji na enem teh načel, je konjunkturističen, diletantski pojav in ne more v gibanju javnega življenja vsaj z ozirom na progresivni razvoj družbe nikdar mnogo pomeniti.

Socialistično misleči sodrugi so načeli vprašanje, če naj delavstvo poizkusi obnoviti politično udejstvovanje ali ne. Na to vprašanje ne moremo odgovoriti drugega kakor, da je to nujna potreba delavstva. Vprašanje pa je, ali so dani pogoji za politično udejstvovanje ali ne. In, če pogoji tudi ne bi bili dani, ali je vendar oportuno, da delavstvo poišče pota in si izposluje potrebne pogoje za politično udejstvovanje na podlagi načel delavskega gibanja.

Iniciativa je našla mnogo odmeva tudi med meščanstvom. Listi so več ali manj razpravljali o načetem vprašanju. Pa tudi Jugoslovanska radikalna kmetijska demokracija se zanima za pojav in je na primer v soboto, v Ljubljani razpravljala o tem, kakšno stališče naj zavzame napram eventualni ustanovitvi socialistične stranke. Nedvomno preiščevajo vprašanje tudi drugod.

Iz tega je razvidno, da je pojav ustanovitve socialistične stranke tudi za obstoječe stranke resnejši problem, h kateremu zavzemajo svoje stališče, še preden je stranka ustanovljena. Ni nam znano, kako se glasi zaključek teh posvetovanj, vsekakor pa menimo, da je pri nas čut demokracije tako močno razvit, da javnost te pravice delavstvu ne odreka, zlasti ker je ustanavljanje strank urejeno s posebnim društvenim zakonom.

Poizkusimo!

Tako glasi parola. Pri poizkusu pa delavstvo ne more opustiti svoje bitnosti. Naloga delavstva ni, da organizira proti sebi gospodarski sistem, marveč, da ga korigira. Naloga delavstva je, da odpravi njegove napake, odpravi krivice, nikakor pa ne more biti naloga delavstva, da pristane na metode, ki bi odrekale delavstvu enakopravnost v politiki, kulturi in socialnih zadevah, kakor je to v Italiji, Nemčiji in drugod. Gospodarska anarhija je sicer kriva današnjih razmer, toda anarhija in razmere so končno le produkt eksploatacije, ki se s konsolidacijo »gospodarstva« brez temeljite izpre-

membe gospodarskih metod ne da izpremeniti.

S tega stališča se mora vršiti poizkus. Delavstvo je upravičeno do političnega udejstvovanja ne le kot

velik del človeške družbe, marveč enako in še bolj zaradi svojega položaja v tej družbi. Odpraviti se mora izkoriščanje, ki je leglo vse krize in vse socialne bede.

Fašistična nebesa.

(Konec.)

Tudi v Vidmu je prišlo do resnih neredov dov in demonstracij brezposelnih.

Pred posredovalnim uradom za nameščanje brezposelnih se je nabralo nekoliko sto brezposelnih. Nekdo je zavpil: »Pojdimo na občino; zahtevali bomo kruha!« Kakor bi trenil, se je formirala povorka, ki je krenila proti magistratu. Niso prehodili niti 300 korakov — pa jih je ustavila četa karabinjerjev. Najprej so poskušali mirno pregovoriti demonstrante, da bi se »spametovali«. Neki fašist, ki je bil med karabinjerji, je ironično vprašal demonstrante, če ne nameravajo morebiti vprizoriti revolucijo. Nekdo izmed množice mu je odgovoril: »Bahaš se, ker imaš poln želodec, jaz pa nisem nič okusil niti danes, niti včeraj, doma pa imam še dvoje otrok brez kruha!« Karabinjerji so skušali prijeti najglasnejše... Demonstranti so začeli kričati: »Primité nas! V zaporu bomo vsaj lahko jedli!...« Medtem pa so prispele nove skupine brezposelnih. Ko so videli, da jih je mnogo, so se ohrabрили. Celo fašisti so bili med brezposelnimi, ki so demonstrirali. Policijski komisar je opazil med demonstranti nekega mladega fašista-delavca ter ga ogovoril:

»Vsaj ti bi se moral sramovati zavoljo svojega obnašanja, saj si fašist!«

Ta pa mu je odgovoril, da ne ve, kaj je fašizem, da pa prav dobro ve, da je že leto dni brez dela — lačen. Kvestorju je naposled le s silo prignal brezposelne pred urad za nameščanje brezposelnih, kjer so jim govorili nekoliko lepih govorov ter obljubili, da bodo vsi dobili delo... Samo naj ne delajo nereda. To je oviralo demonstracijo. Novica o demonstracijah v Vidmu se je razširila po vsej okolici. Kmalu so se napotile nove skupine brezposelnih v Videm. Bilo pa je prepozno. Videm je bil od vseh strani zaprt, karabinjerji so zavrli vsak nov poskus demonstracij. Organizacija demonstracije je bila slaba; zato ni uspela. Toda tudi ta poizkus dokazuje, kakšna so fašistična nebesa v Italiji in kako so ljudje prav na vse pripravljene — in kakšne bodo posledice, ko bodo razmere dozorele.

V mestecu Trani pa je bilo huje...

Nekoliko tisočev brezposelnih je demonstriralo. Uspelo jim je z naskokom zavzeti sedež fašističnih sindikatov ter ga popolnoma upostiti. Vse so razbili in uničili. Fašistični funkcionarji so si komaj rešili golo življenje. Demonstranti so prišli do zastave sekcije bojnikov in so pod to zastavo demonstrirali: »Dela in kruha! Doli fašistični sindikati!« Vsa policija je bila alarmirana proti demonstrantom — vendar pa so jih težko razgnali in to šele potem, ko je policija z ostrim orožjem nastopila proti golorokim delavcem. Mnogo so jih zaprli, več jih je ostalo v zaporu. Takoj po demonstracijah je »podestat« odredil nekakšna javna dela, ki sploh niso bila v proračunu, samo da bi zaposlil najvernejše brezposelne. Zaposleno je nekoliko stotin ljudi, ki se vrstijo — dela vsak po tri dni v tednu.

V Andriji so demonstrirali proti podeštatu in fašističnim prvakom,

t. j. proti tistim, ki vodijo tako zvano »Assistenza invernale«, ki je baje nekakšna podporna ustanova za brezposelne. Demonstracijo so organizirali brezposelni poljedelski delavci; demonstrantov je bilo okrog 1000. Uprli so se, ker jim »Assiston-

za ni pomagala, kakor bi bila morala... marveč je vse to zgolj »bluff«. Ljudje so prepričani, da ves denar, ki ga »assistenti« nabere, pograbi fašistični »odličnik«. Močni četi karabinjerjev je komaj, komaj uspelo razgnati demonstrante. Mnogo so jih pozaprl. Vlada je odredila, naj se delavcem razdelijo večje količine hrane in denarja, da se takšni dogodki ne bi ponovili.

Interesantni dogodki v Savoni.

V Savoni se je nedavno vršil proces proti neki skupini zaprtih, ki so bili obtoženi, da so se uprli v zaporu Finalborgo v provinci Savona — da so celo pretepli ječarje. Res je, da so jetniki prematili nekoliko ječarjev, a to samo zaradi nasilja, ki so ga ti slednji izvrševali nad prvimi. 28 policajev je pred sodnijo obremenjevalo obtožence — a izjave policajev so bile tako protislovne, da je moralo sodišče obtožence oprostiti. Ko so jetnike s sodišča prepeljali zopet v zapor, so velikanske množice ljudstva čakale na ulicah. Karabinjerji so bili močno oboroženi — razganjali so množice, vendar pa niso mogli ovrzeti manifestacij za jetnike.

Italijanska delavska mladina proti fašizmu.

Pariški dnevnik »Humanite« z dne 14. maja 1933 javlja, da italijanska mladina vsak dan bolj odločno manifestira proti fašizmu. Svojo akcijo je začela uspešno organizirati celo v armadi. Fašistične manifestacije 2. aprila 1933 so se vršile skoraj brez sodelovanja mladine. Kjer pa so se mlajši delavci teh manifestacij udeležili, so se jih udeležili samo zato, da so demonstrirali, zahtevajo kruha in dela.

Spor francoskih socialistov. Del francoskih socialistov je glasovalo za zadnji proračun. Za proračun je glasovalo 63 poslancev. Nad 60 okrajnih socialističnih zvez je glasovanje grajalo. Poslanec Renandel pravi, da bo na kongresu, ki se bo vršil dne 14. julija t. l., branil stališče poslancev, ki so glasovali za proračun. Prav verjetno pa je, da kongres glasovanja ne bo odobril, kakor je že pokazala zadnja konferenca.

Londonske svetovne gospodarske konference od dne 12. t. m. dalje se udeležita zunanji minister dr. Bogoljub Jevtič in generalni tajnik ljubljanske TOZ dr. Ivan Mohorič ter razni strokovnjaki.

ALI SI ŽE ČITAL

lepo povest Ivana Vuka: V Znamenju Halleyeve repatice? Piši na upravo »Delavca« v Ljubljani, poštni predal 290, da Ti jo pošljejo! / Broširana stane 16 Din, vezana pa 25 Din. Knjiga je zelo lepa.

Mihail Zoščenko — Iv. Vuk:

Humoristično-satirične zgodbe.

37

14. Stanovanjska vprašanja so težka vprašanja.

V tekočem letu se je prebivalstvo zopet nekoliko stisnilo.

Z ene strani so vplivali Nepmani, ki so se odpeljali v provinco, da tako deloma preprečijo različna velika nespোরазumljenja, deloma pa pod vplivom različnih odredb. Z druge strani pa je imelo ta blagodejni vpliv povišanje najemnin. Zakaj, da bi moral plačevati trikratno povišano najemnino, ni bil vsak soglasen. In tako se je prebivalstvo samo po sebi skrčilo.

Če bo vsako leto toliko stanovanj na razpolago, tedaj so take okolnosti za pozdraviti. Zakaj ni se treba baviti z zidavo novih hiš. Mmogreče, naravno.

V tem letu je bilo mnogo proletarcev deležnih stanovanj. To je bil dobeseden balzam.

Balzam je bil, a ne popoln. To toliko manj, ker se dodelitva ni vedno vršila po zdravem človeškem razumu. Samo da imajo ljudje stanovanja. Ali kako in kje in pri kom — v to se oblasti absolutno niso spuščale.

Človek bi rad bil, samoobsebi razumljivo, če že ne sedaj, pa vsaj za bodočnost, glede stanovanja kolikor toliko zavarovan. Ali, da se mu vsaj zjamči, da se ga da kakemu mirnemu človeku, ne pa, na primer, kakšnemu trobentaču na

rog, ali pa k baletnemu mojstru, ki, kakor zno-rel, do stropa skače, da se stresa celo stanovanje.

Učene tajnike, na primer, naj se da k učenim tajnikom. Člane akademij, ki so pri čiščenju aparata oblasti preostali, naj se da med člane akademij. Zobarje k zobarjem. Flautiste k ljudem, ki igrajo flauto — naj tako solidarno igrajo.

Naravno, ni potrebno, ako ni mogoče, da bi se pazilo tako natančno. Treba postopati po splošnih principih. Duševne delavce in ljudi, ki ljubijo ugotavljati besedo knjige po noči — se ima dodeliti k njihovim ponočnjaškim tovarišem.

Tako bi postalo življenje še le življenja vredno. Zakaj sedaj postaja včasih že celo neprijetno.

Na primer, zgodil se je sledeči slučaj z nekim znancom. V splošnem je delavec, tkalec. Prosil me je, naj ne imenujem njegovega imena. Prosil je, naj slučaj objavim, vendar ime naj ne bo imenovano.

Dajmo mu torej izmišljeno ime: Saharov.

Še le letos je ubožec dobil stanovanje. Merci in hvala, naravno, da so mu ga dali, zakaj dotlej je moral stanovati pri sorodnikih. Samo, da se mu sedaj radi tega stanovanja razliva žolč.

Bil je spoštovani državljani, nekoliko sicer nervozen, bil je pa drugače prav zdrav. In sedaj — dovolite — je dobil vnetje srčne mišice in kri mu iz same nervoznosti neprestano stopa v glavo.

Vzrok? Za to stanovanje ni bil sposoben.

V tem stanovanju stanuje samo inteligenca. V eni sobi gospoduje nek inženjer. V drugi nek

Doma in po svetu.

Delo bo osvobojeno! Pod tem naslovom beremo v zadnjem zvezku »Svobode«, revije za delavsko kulturo in socializem, lep članek starega prijatelja in mentorja socialističnega delavstva. Priporočamo delavcem, da berejo članek kakor sploh revijo »Svoboda«. Dolžni pa smo opozoriti na neko netočnost, ki se je vrinila v članek. Uvaževani pisec po pravici obsoja delavstvo, da se je cepilo v dve struji. Ni pa prav, da socialistično fronto imenuje reformistično. Saj je res, da v socialističnem pokretu ni tiste ozkosrčne doktrinarnosti, da bi morali vsi člani glede vseh vprašanj, kakor na komando, biti popolnoma istega mišljenja. V okviru temeljnih načel marksističnega socializma velja in mora veljati svoboda mišljenja in svoboda diskusije. Socialisti nimajo papeža, ki bi jim pošiljal teze, ki bi se jih morali držati toliko časa, dokler jim ne pošlje drugih, običajno nasprotujočih prejšnjim. Gotovo imamo v svojih vrstah tudi nekaj Bernsteinovih simpatizerjev in ne moremo ničesar proti temu imeti — pod pogojem, da priznavajo temeljna načela socializma in se jih v delavskem pokretu tudi drže. Zaradi tega pa se pokret ne more imenovati reformističen, proti čemer bi mnogi naši dobri in zvesti somišljeniki odločno protestirali. Pisec v svojem članku po pravici sviri pred »doktrinarnostjo« in priporoča samoizobrazbo in konstruktivno delo v strokovnih in tudi gospodarskih organizacijah — kar vse se samoumevno ne more vršiti drugače kakor na legalen način. Razvija torej misli, ki so — po njegovi terminologiji — popolnoma »reformistične«. Tembolj smo upravičeni opozoriti na omenjeno netočnost, da ne bi lepi članek našel napačnega umevanja.

Nepotrebne skrbi nekaterih gospodov v »Zvezdi«. Čujemo, da so neki gospodje v ljubljanski restavraciji »Zvezda« imeli sestanek, na katerem so razpravljali, ali naj se dopusti ustanovitev socialistične stranke ali ne. Skrb je nepotrebna, ker gospodje o tem nimajo prav nič odločati. Ali se bo stranka ustanovila ali ne, je odvisno od dveh pogojev. Prvič: ali se bo delavstvo po izvršenih diskusijah po svoji večini in po svojih pristojnih forumih izreklo za ustanovitev in drugič: ali bodo podani po zakonu predpisani predpogoji. Prav bi bilo, da bi se v tuje stvari ne vtikali ljudje, ki za to niso poklicani.

Pomoč gospoda ministra notranjih zadev »Narodni prosveti«. Gospod Živojin Lazič, minister notranjih del, je 11. maja t. l. izvolil darovati 5000 Din (pettisoč dinarjev) »Narodni prosveti« (prosvetni sekciji Narodno-

strokovnih organizacij za Moravsko banovino).

Obsodba političnih obtožencev v Beogradu. Dne 2. t. m. je izrekel beograjsko sodišče za zaščito države sodbo zaradi komunistične propagande. Obsojeni so bili: Josip Prijon sedem let ječe in izgubo častnih pravic za vedno; Maks Valentinčič štiri leta ječe; Valentin Klanjšček tri leta ječe in pet let izgubo časti; Peter Bogatec tri leta ječe in izgubo časti; Albert Sutlić tri leta ječe in pet let izgubo časti; Franjo Havlič tri leta in pet let izgubo časti; Pavla Klanjšček šest mesecev ječe; Josip Kopitar dve in pol leta ječe in pet let izguba časti; Josip Šircelj dve leti ječe in pet let izguba časti; Andrija Stegnar pet let ječe in pet let izguba časti; Danilo Jejić pet let ječe in pet izguba časti; Srečko Vilhar šest let ječe in izguba časti za vedno; Franjo Peršon štiri leta ječe in pet let izguba časti; Anton Spazapan eno leto ječe in pet let izguba časti; Damast Sedmak pet let ječe; Boris Božić štiri leta ječe; Alojz Košuta dve leti ječe in pet let izguba časti. Preiskovalni zapor se všteje. Oproščeni so bili Leopoldina Ušalj, Franjo Saksida, Leopold Kravos in Josip Sedmak.

Mala antanta in londonska svetovna gospodarska konferenca. Mala antanta je sklenila na praški konferenci glede londonske gospodarske in finančne konference naslednja načela: 1. Popolno črtanje vojnih dolgov, brez česar sklepi londonske konference ne bi bili definitivni, in brez česar je nemogoče finančno ozdravljenje Evrope. 2. Vrnitev k stabilnosti nekaterih valut, brez česar ni mogoč razvoj mednarodne trgovine in zvišanje cen na svetovnih tržiščih. 3. Postopno odpravo zaprek, ki ovirajo mednarodno trgovino, zlasti respektivnih ukrepov za devizno in uvozno prepoved. V tem pogledu so naše tri države posebno zainteresirane, bodisi kot izvoznice poljedelskih pridelkov, bodisi kot izvoznice industrijskega blaga.

4. Za gospodarsko politiko svobodne izmenjave, ki je v nasprotju z neizvedljivimi idejami gospodarske avtarkije. 5. Za sprejetje na londonski konferenci stališča, ki ga ne prestando naglašajo konference agrarnih držav centralne in vzhodne Evrope glede preferenčnega postopka za svoje agrarne pridelke, glede razvoja poljedelskih kreditov in glede javnih in zasebnih dolgov. — Načela so pomembna, zlasti prva in tretja točka. Želeti je le, da bi tudi dejanska vodile državo politiko sporazuma.

Težkoče pri sklepanju pakta štirih velesil. Težkoče glede sporazuma o paktu štirih velesil so precej velike.

godbenik — igra v kinu in restavracijah. V tretji stanuje zopet neko samsko dekle s svojim otrokom. V kopalnici je razprostrla svoj šotor neka služkinja. Tudi, kakor nalašč, inteligentna oseba, neka prejšnja generala. Po dnevi funkcionira kot pestunja, po noči pa stanuje v kadi. In sp.

Z eno besedo, kamor pljuneš, inteligent. In življenje te vrste ljudi ni za vsakega.

Saharov na primer ne vstaja posebno pozno. Tako okrog petih zjutraj. Ali že ob pol petih. To je že nekaka takšna navada, da vstane kakor mogoče rano. In to tembolj, ker mora na delo in ne na ples.

Inženjer pa leže ravno še le v tem času. Mogoče tudi uro poprej. In tedaj trka ob zid. »Bodite tako dobri,« govori, »hodite nekoliko tišje. Kaj morate zares nositi z železom okovane pete?«

Saharov, naravno, mu objasnjuje, da se mu ne mudi na ples. Umiti pa se vendar tudi hoče. In čaj skuhati in tako dalje.

In tako pride do prvega spora.

Saharov se hoče umiti, ali v kadi spi inteligentna dama. In ona začne čivkati, se začne razgovarjati in tako dalje...

Nato se vrne Saharov zopet domov. Tako nekako okrog petih.

Malo bi se rad oddahnil. Čital novine.

Rad bi vsaj nekaj časa mirno ležal, ali pre-mišljeval o politiki ali naraščanju produkcije — zopet nemogoče. Od leve strani se razlega godbeni kvintet.

(Dalje prihodnjič.)

Člen 3. se nanaša na razorožitev Nemčije in na nje enakopravnost ter tvori največjo zapreko. Francoska želi dalje, da bodi člen 16. pakta lige narodov sestavni del pakta velesil. Ta člen določa, da pakt štirih velesil ne more izpreminjati državnih mej brez Društva narodov in sporazumno. Francija je tudi mali antanti obljubila, da bo vztrajala na tej zahtevi. Herriot in Francija sploh meni, da lažje zastopa svoje interese javno pred Društvom narodov, kakor jih bo v tajnih sejah štirih.

Normalne razmere med Avstrijo in Nemčijo. Spor med Avstrijo zaradi omejevanja svobode nemških fašističnih ministrov v Avstriji bo te dni poravnani. V zmislu sprave med obema državama je interveniral tudi »jerob« Mussolini.

Avstrijska vlada je izvedla preiskave v fašističnih domovih. Preiskave so se najbrže izvedle z ozirom na vesti, da dobivajo avstrijski fašisti iz Nemčije orožje, ki ga vtihotaplajo čez mejo.

Izgon avstrijskih delavcev iz Nemčije. Te dni izda nemška vlada, odlok, da se izžene iz Nemčije vsi avstrijski nezaposleni delavci. Nadalje se bo blago, ki se je prevažalo skozi Avstrijo odkazano po drugih železnicah, in sicer po čehoslovaških.

Nemški bojkot proti Avstriji. Nemška fašistična vlada je določila za potno dovolilo v Avstrijo pristojbino v znesku 1000 mark (do 14.000 dinarjev). S tem hoče preprečiti obisk avstrijskih letovišč in zdravilišč nemškim državljanom. Avstrija je na ta ukrep odgovorila z bojkotom nemškega blaga, kar bo Nemčiji jako neprijetno, ker izvažava v Avstrijo precej več blaga kakor Avstrija v Nemčijo. Avstrijska vlada bo prepovedala tudi fašistično stranko, ker je v nemških listih objavila za avstrijsko vlado jako žaljivo proklamacijo.

Nemci izključeni iz mednarodne novinarske zveze. Mednarodna zveza časnikov je izključila nemško zvezo novinarjev. Dokler se bo v Nemčiji po Hitlerjevem sistemu zatiral tisk, nemška zveza ne more sodelovati v mednarodni organizaciji.

Bafa je razobesil fašistično zastavo. Češka tovarna čevljev Bafa ima v nemški gorenji Šleziji v Ottmuthu tovarno čevljev. Dne 1. maja, ko so slavili nemški fašisti prvi maj ali praznik dela, je tovarna razobesila nemško zastavo s kljukastim križem. Firma je poslala tudi Hindenburgu in Hitlerju vdanostno brzojavko. Firma ima tudi svoj časopis. V tem časopisu pravi v poročilu o slavnosti v Nemčiji z ozirom na hakenkreuzlerje: »Spadamo skupaj, smo ena celota.«

V ženevskem procesu, v katerem je bil obtožen poslanec Nicole zaradi razbitja shoda nacionalno-patriotične konservativne unije in upora proti oblasti ter soobtoženci, je bil Nicole in sedem soobtožencev soglasno obsodjenih. Obsodba je bila objavljena šele včeraj.

Španski zakon o kongregacijah je uveljavljen. Španski škofje so izdali oster protest proti zakonu in obljubili ustvariteljem zakona izključitev iz cerkve. Tudi papež je izdal posebno encikliko proti zakonu. Z novim zakonom se prepoveduje redom vsakršni šolski pouk. Imetje samostanov bo pod državno kontrolo. Vlada je ta zakon sklenila, ker je klerikalizem podpiral upore proti republiki.

Žitni producenti se posvetujejo. Pridelovalci žita Amerike, Kanade, Avstralije in Argentine so se sestali v Ženevi zaradi omejitve pridelka žita. Pogoditi se hočejo še pred londonsko gospodarsko konferenco, da tam nastopijo skupno za svoj predlog — po kapitalističnem načrtu gospodarstvu.

Kavo v Braziliji bodo zopet uničili. Brazilska vlada je kupila 40 odstotkov pridelane kave po nizki ceni (razumljivo, da jo uniči), da bodo posestniki plantaž mogli 60 odstotkov pridelka prodati po visokih cenah.

CMD proti železničarski godbi.

Pobira pa članarino pri nemških nacionalcih.

Maribor, dne 2. junija.

Ciril-Metodova družba je stara narodno-obrambna slovenska organizacija, ki ima nedvomno velezaslužno preteklost. Pred vojno je ustanavljala šole v krajih, kjer je med Slovenci nemški »Schulverein« gradil znane pomembnevalnice. Zdi se pa, da po vojni rod delovanje CMD sedaj čisto drugače pojmuje.

V Mariboru imamo delavsko železničarsko godbo, katero vodijo sami slovenski železničarji. Poslovanje društva je slovensko, program godbenih koncertov in drugih prireditev je pester, obstoja iz skladb vseh mogočih kulturnih narodov, zlasti pa tudi iz slovenskega repertoarja. Kljub temu pa je baš ta godba, ki stoji na izredni umetniški višini in je zato splošno priljubljena, nekaterim prenapetostem trn v oči.

Minuli ponedeljek so imeli mariborske podružnice CMD sejo, o kateri poročam »Jutro« od srede 31. t. m. pod naslovom »Iz delovanja mariborskih podružnic CMD«. Sejo je vodil dr. Lašič. Iz delovanja po tem poročilu ne zvemo mnogo. Priredili bodo junija cvetlični dan in potem občni zbor. To je vse. Poleg tega so na tej seji še »delovali« s tem, da je baš »bila izrečena ostra beseda proti praksi tukašnjega »Olepševalnega društva«, ki najema za nedeljske dopoldanske promenadne koncerte v mestnem parku še vedno Schönherrovo godbo. G. Schönherr je namreč kapelnik naše godbe »Železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru«.

Zakaj so mariborski Cirilmetodarji izrekli to »ostro besedo« in kdo je bil tisti besednik, ni povedano. Zato zaenkrat povemo g. dr. Lašiču, ki je prišel v Maribor šele po prevratu iz Ormoža, da on in njegovi besedniki danes še ne bodo odločali, kdo bo v mariborskem parku koncertiral. Naše delavstvo je zbralo pri zadnjih volitvah največ glasov na svojo listo, plačuje tudi največ davkov in bo zato advokat dr. Lašič, ki se menda v svoji pisarni tudi ne brani naših železničarjev, že moral trpeti, da bo smela v tem mestu z delavsko večino koncertirati v mestnem parku tudi delavska železničarska godba. Tudi »Olepševalno društvo« ni nikak privilegij dr. Lašiča in njegovih sodržavnikov v CMD ter smo prepričani, da g. dr. Lašič, čeprav je sicer premožen, ni doslej za »Olepševalno društvo« daroval letno več, kakor kvečjemu članarino, t. j. Din 12.— letno. Zato tudi dr. Lašič ne bo komandiral »Olepševalnega društva«, če si bo hotelo najeti železničarsko godbo, katero občinstvo poleg vojaške najraje posluša pri parkovih koncertih in okrepila s tem društveno blaginjo.

Mariborski Nemci člani CM družbe.

Baš dr. Lašič in njegovi tovariši v odboru podružnice CMD pa so najmanje upravičeni izpadati proti železničarski godbi, ki jo tvorijo sami slovenski delavci. Kapelnik g. Schönherr je res Nemec, (koliko pa je Nemec pri »narodni« godbi »Drava«?), pa se ni še nikdar politično ali sicer javno udeleževal, ker živi samo svojimi godbi. To torej dr. Lašiču in tovarišem ne more biti v spodbudo, ko je pa podružnica CM družbe lansko leto pobirala članarino pri najizra-

zitejših mariborskih nemških trgovcih, advokatih, zdravnikih itd. Včasih so se odborniki nacionalnih društev žrtvovali in so sami okrog pobirali članarino. Sedanjí voditelji teh društev pa si narodno delo komodno olajšajo in pobirajo članarino kar s profesionalnimi nabiralci proti plačilu 10 odstotkov. Dr. Lašičeva CMD podružnica pa je še bolj komodna. Ona ne nabira najprej članov in potem na podlagi sprejema pri odborovi seji šele članarino, ampak si vzame menda kar volilne sezname, izroči iste profesionalnemu nabiralcu, ki je na ta način lani na podlagi teh seznamov nabiral članarino izrazito narodno-obrambne slovenske organizacije, neglede na narodno pripadnost in zavednost, pri Slovencih, katoliških in naprednih in marksističnih in ravno tako pri nemških nacionalcih, ki so tudi velikodušno prispevali članarino Din 12.—. Ali si moremo misliti, da bi nemški

Schulverein ali Südmarka

nabirala članarino pri slovenskih trgovcih, profesorjih, advokatih in zdravnikih po Mariboru članarino za svojo blaginjo?

Kaj pravi k temu delovanju »ostrih besed« in pobiranja članarine osrednje vodstvo CMD v Ljubljani? In ti gospodje bi radi komandirali naše »Olepševalno društvo«, da ne bi smela delavska železničarska godba koncertirati v mestnem parku! Gospodje, kdo vam je dal legitimacijo za to?

Mi smo o tem delovanju CMD podružnice že davno vedeli, pa smo molčali, ker nas končno ne briga, kako naši narodni voditelji pojmujejo narodno-obrambno delo, dokler se ne zaletavajo v delavske vrste. Naši čitatelji vidijo ponovno na tem slučaju, kako samo naše delavstvo hodi vedno svojo ravno pot. Le pri obrambi naše časti in našega pozitivnega socialnega in kulturnega dela moramo razkrinkovati nasprotnike z dejstvi, ki kričijo. Mariborska slovenska »narodnost« se zadnji čas vedno bolj in bolj izčrpava v praznem kričanju proti marksističnemu delavstvu in v slepi mržnji do vsega, kar si je delavstvo dolga leta požrtvovalno zgradilo. In v tej slepoti ti Slovenci ne vidijo več, kako jih zaslužnijo nemški kapitalizem, ki se kot tretji smeji, kjer se pripravata dva. (Glej n. pr. »Borbo«.)

Nemci bi lahko zavzeli CMD.

Ker so občni zbori društev običajno skrajno slabo obiskani, tako da pride kvečjemu odbor in morda še par oseb, bi se prav lahko zgodilo, da bi se mariborski Nemci, ki so plačali članarino CMD, zbrali in presenetili občni zbor mariborske podružnice CMD ter z večino zavzeli to narodno-obrambno slovensko organizacijo. To bi bil imeniten uspeh nabiranja članarine pri nemških nacionalcih, ki so bržčas že tudi vsi hitlerjansko orijentirani.

Videli smo še nedavno, kako si slovenski nacionalizem korajžno upa razbijati napisne deske delavskih časopisov, medtem ko si proti izkoriščujočemu tujemu kapitalu ne upajo ničesar ukreniti in tudi ne storijo ničesar.

Delavstvo se radi tega tembolj oklepa svojih organizacij in jih bo znalo tudi braniti.

beznijo posvetil temu zboru. Želimo še več takšnih prireditev.

»Borba« se imenuje nov časopis, ki je te dni izšel v Mariboru. »Borba« je glasilo »Narodno-strokovne zveze«. Značilno je, da se ta tednik tiska tudi v Mariborski tiskarni, ki je, kakor znano, last industrijalca, veleposesnika, nacionalista in ruškega Sokola g. Pogačnika. Mariborska tiskarna oz. g. Pogačnik pa izdaja tudi v gotici tiskano »Mariborer Zeitung«, proti čemur so na zadnjem shodu »narodnih«, voditelji protestirali in grozili z bojkotom ter celo predlagali resolucijo, v kateri zahtevajo, da se mora »Mariborer Zeitung« ustaviti. Sedaj, ko je »Mariborer Zeitung« dobila posestrimo »Borbo«, pa menda takih protestov ne bo več.

Otvoritev novega sportnega igrišča SK »Svobode«, ki se je vršila minulo nedeljo je v vsakem oziru lepo uspela. Gostoval je oba dni delavski sportni klub iz Celovca. Potek iger bomo objavili prihodnjic.

Voe, kar cabite za pisarne, kupujte v trgovini Ljudske tiskarne d. d., Slomškov trg 6

LETOŠNJE KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE

bodo posebno lepe. Med njimi bo tudi znamenita knjiga »Dialektični materializem«. — Plačajte članarino 20 Din že zdaj!

Zlato naše hrane „Pekatete“

Makaroni, spageti in juhine zakuhe.

Egon Ervin Kisch:

Moj poslednji dan v Nemčiji.

Svetovni nemški pisatelj, takozvani »drveči reporter«, katerega knjige so nemški »kulturregerji«, nacionalni socialisti tudi zažgali v zanimivi herostratski berlinski grmadi, je napisal markantno sliko nemške civilizacije in kulture.

Prevedel sem jo za »Delavca«, da čitatelji vidijo in spoznajo junaštvo, trpljenje in odločno vztrajnost in zavednost svojih sodrugov v fašističnem ognju. In — da ni vseh dni konec.

Iv. Vuk.

Teror privilegirane stranke je v noči pred volitvami in po volitvah že besnel z vso bestialnostjo. Vedno bolj se nam je bližal oglušajoči zvok bobnov, glas trobent in streljanje razposajenih mlečnozobih »nacionalnih« »preporoditeljev«. Na dvorišču je divje zalajal policijski pes, na hodnikih zaporov je neprestano zvonilo in se slišalo vpitje čuvarjev. Na spanje ni bilo misliti. Saj sploh ves čas, dokler smo bili v zaporu, ni smo mogli zapreti oči.

10. marca, ob času sprehoda, je bil Leman Rusbitt Oto poklican v pisarno. Ko sem se vrnil v celico, mi je sosed s trkanjem dal znak, naj se pokažem pri oknu.

Leman Rusbitt je izpuščen. Poslal mi je svoje stvari.

Ta je bil od nas prvi, ki je bil izpuščen. Samo nekaj jih je odšlo v bolnico. Med njimi Kurt Kleber, proletarski pesnik. Pol ure nato smo zvedeli, da je bil tudi izpuščen Apfel. Nadaljnje pol ure me je poklical čuvar:

»Pojdite v pisarno.«

Šel sem mimo prostorov, kjer so se zbirali paketi za jetnike. Mnoge ženske, ki so bile tam, so me obkolile:

»Ali je moj mož živ?«

»Kaj dela J.7.«

»Ali je zdrav A?«

»Pozdravite Z-a!«

Odgovarjal sem kakor najbolj naglo. Da bi obstal, ni niso pustili. Moj uniformirani spremljevalec je skrbno pazil na me, drugi tam pri vходу me je gledal.

»Vrnili se boste na policijsko ravnatelstvo«, mi je rekel uradnik. »Ker niste naš državljan, se vas bo odstranilo iz Nemčije. Vzamite svoje stvari in idete s tema dvema gospodoma.«

»Če boste poskušali zbežati,« mi je rekel eden od spremljevalcev, »vas takoj ubijemo.«

Na dvorišču me čaka policijski voz. Vozimo se preko Spandana. Gledam nacionalno-socialistični Berlin. V stare ka'zerske uniforme oblečeni častniki korakajo na čelu nacionalističnih šturmbataljonov. Skupine študentov maha s palicami. Otroci so oblečeni v uniforme... Začuden gledam skozi okno policijskega voza.

»Kaj ne poznate Berlina?«, me vpraša eden od gospodov spremljevalcev.

»Bil sem del časa odsoten,« sem odgovoril. »Na Kitajskem.«

»No, kako pa je na Kitajskem?«

»Tudi tam ni kdove kako lepo in dobro.«

»Kaj pomeni to, da tudi tam ni dobro? Tu, v Nemčiji je zelo lepo. Vsakdo je srečen, da so napolnjeni židovi in marksizem razsekani na cimpercampa...« je rekel naslodo in izzivajoče drugi spremljevalec.

Vidim, da sta ta dva hitro zapopadla svojo zadačo. Znata že vse štiri besede iz katerih je sestavljen program nacionalnih socialistov.

Pridemo na dvorišče policijske direkcije. Kakor roj čebel so nas obkolili novoooblečeni policaji, nacionalisti. Gibljejo se, kakor da so doma v svojem stanovanju. Zopet me denejo v zapor, zopet prebrskajo žep. Nato so me vtaknili v skupno celico, polno jetnikov. Kakor za šalo sem hotel vprašati, kdo je starešina, da se mu javim, a so mi besede zastale v grlu... Ti ljudje so bili delavci. Bili so v strašnem položaju, ranjeni, pohabljeni, le za silo obvezani...

Še le, ko sem položil suknjo na deske ter si tako zagotovil mesto v tej skupni celici, so se vsi strnili okrog mene; bilo je 50 do 60 delavcev in vsi so govorili naenkrat in kazali svoje strašne rane in mi sporočali preživele strahote.

Vsi so govorili naenkrat, odrivali drug drugega, a opisi grozovitosti so se kupili.

Pet, šest dni so bili skupaj, izpostavljeni najnevarnejšemu zasramovanju. A sedaj je prišel med nje njihov sodrug, ki ga zadnje dni ni bilo med njimi. Pred njim so hoteli izliti svoje srce, pri njem so se hoteli pritožiti in pokazati rezultate zverstva svojih mučiteljev. Skupina se je zato zbrala okrog mene, in so padale obtožbe in očigledni dokazi, da se mi je temnilo pred očmi.

Vsi so bili napadeni od nacionalnih socialistov v svojih privatnih stanovanjih, pred prestrašeno družino. Vse stvari so jim bile razbite in knjige raztrgane. Niso jim

dovolili, da bi se lahko popolnoma oblekli — nekateri niso imeli niti čevljev — odvedli so jih kar tako v taborišče nacionalsocialističnih šturmbataljonov, najprej v Frizen-vojašnico, nato pa v neko tovarno, spremenjeno v taborišče na Fridrichstrasse.

„Izgubili bomo iz vas marksizem.“
Pet dni in pet noči niso ničesar drugega delali, nego na zverski način izganjali marksizem iz zavesti ujetih delavcev.

Ta povampirjena kasarniška straža je kazala svojo premoč posebno v tem, da so silili ujeti delavce eksercirati na dvorišču, da so morali na povelje leči v prah in blato in potem zopet vstati, zopet leči, zopet vstati, namreč tisti znameniti dril: „Nieder-Auf, Nieder-Auf...“ Ako je kateri obnemogel, je sledilo bodenje s palico in korbacem. Leči in vstajati so morali, dokler se niso onesvestili in obležali negibni tudi pod udarci korbaca.

Vsak dan so jih razvrstili in so morali po cele ure z dvignjeno roko v fašistični pozdrav v zboru ponavljati: „Naš dragi državni kancelar, Adolf Hitler, živel, živel, živel!“ (Iz »Delavca«).

Guštanj.

Poglavje o židovski hinavščini, »Volkswehrovski« druhali in morali gotovih »Pobodovcev«. Naš članek o agitaciji s kravjim mesom za dosego absolutne večine pri volitvah delavskih zastopnikov v tukajšnji je klarni je zbedel prizadete nacionaliste, ki so na naša izvajanja na prav svojevredstven način odgovorili v svojem lajzburnalu. Vemo, da so jim naša razkritja precej neprijetna. Vendar pa so v zmoti, ako mislijo, da nas bodo s svojo nacionalno kanonado prisilili k molku. Gospodje nam očitajo, da si se pred nekaj leti radi našega terorja noben delavec ni upal biti član karkšne nacionalne organizacije. Kako le je bilo potem s K. F., da je bil že pred leti član tukajšnjega Sokola? Če bi bila pripovedka o našem terorju resnična, bi bili morali marksisti njega živega pojesti. — Nezaslišano je tudi, da se nam podtika, da smo mi o Veliki noči letos metali kamenje skozi zaprta okna v stanovanje nekega vašega člana, na speče otroke in ženo. Povejte nam, no, kateri človek v Guštanju o tem sploh kaj ve in pa pri kom bi se naj bilo to zgodilo? Ker so v Guštanju vsa okna cela, je res čudno, kako bi bilo mogoče metati kamenje skozi šipe, ne da bi se iste zdrobile. — Najbolj kolosalna neumnost pa je trditev, da smo mi vsa ta leta sem krili kapitaliste, ki so se dobro imeli, delavci pa, da so radi nas trpeli. Res ne vemo, ali smatrajo gospodje čitatelje svojega lista za tako omejene, da bi jim to kdo mogel verjeti? Pač pa je res, da nosijo pred vsem krivdo na slabem položaju našega delavstva tisti, ki so razbijali in še razbijajo delavsko solidarnost s frazami in pa s fašističnimi gesli. Mi smo obdržali precej protestnih zborovanj in shodov, na katerih smo se zavzemali za pravice delavstva, nikoli pa nismo mogli ugotoviti, da bi se bili našemu protestu pridružili tudi tisti, ki nam danes očitajo, da smo mi krivi slabih razmer našega delavstva. — Kar se ovadstva tiče, je to tudi zanimivo poglavje. Gospodje nam očitajo denuncijantstvo. Imenujte nam samo enega samega človeka, ki bi ga naj bili mi denuncirali.

Gospodje nacionalci seveda niso še nikdar in nikoli nikogar denuncirali. Najbrž mora biti v Guštanju še nekdo tretji, ki je letošnjo leto ovadil delavce M. N., P. P., V. M., da o ostalih, ki so bili v prošlosti ovadeni sploh ne govorimo. Poznamo nekoga, ki je pristopil v nacionalne vrste, da bi s tem zabrisal prošlost, ker je nosil neke stvari za nekimi begunci in pa zato, da bi se rešil pred gonjo, ki je začela proti nemško govorečim tržanom, on pa je v prošlosti govoril več nemško kot slovensko. — O grožnjah nam je znano le to, da je nekdo res nekemu narodnjaku grozil, to pa radi tega, ker je našel prste tistega narodnjaka v svojih žepih. — Ker že tako radi udarjate po volkverovski druhali, kar pogledajte okoli sebe in našli boste morda tistega, ki je kovaču K. I. takrat grozil s smrtjo, da ni le-ta pravočasno ubežal; saj je četa, ki se je zbirala okoli tistega sedaj nacionalnega moža za bežnim kovačem še celo streljala, vendar pa ga strelji niso pogodili. Če boste dobro agitirali, pa boste lahko v vaših vrstah kmalu zbrali vse preostanke volkvehr in komunizma. — Tovarnarjev se otepite in jih hočete zatajiti. Saj ni treba, da se jih otepite, četudi niste z njimi v sorodu, duševno pa ste enega kova, oni bijejo v svojih listih po marksizmu, vi pa v vašem. Najbolj smešna pa je trditev o zapravljanju denarja za drage vožnje na

ših funkcionarjev. To se vas prvič ne tiče, drugi pa mislo vsi rojeni pod isto srečno zvezdo, da bi bili deležni četrtinskih vozni cen na železnica kot vi. — Tudi vam nečemo konkurirati s kravjim mesom, ker bi nas sicer lahko kdo ovadil radi nelojalne konkurence. Dopis, ki je izšel v vašem lajzburnalu je vaše ogledalo, delavstvo vas pozna in mi bomo skrbeli za to, da vas bo še vsak dan bolj!

Razno.

Avstrijska vlada je odpravila nedotakljivost akademskih tal. Po stari tradiciji ni smela policija prestopiti vseučiliškega praga, neglede kaj se je na vseučilišču godilo. To so grdo izkoriščali nacionalistični burševci in so vsa leta sem na brutalni način napadali in terorizirali židovske in marksistične visokošolce, jih večkrat do krvavega pretepali in metali iz univerze. Upravnik univerze, rektor Abel, jim je pri tem še potuho dajal. Vendar, dokler so se terorizirali samo marksisti, se vlada za to ni zmenila. Sedaj so pa šli nacionalisti še dalje: prošli teden so nameravali prirediti krščansko-socialni študentje na univerzi neko spominsko proslavo, kateri je hotel prisostvovati tudi Dollfuss s člani vlade. Nacionalno-socialistični študentje so pa zasedli univerzo in ko se je pojavil Dollfussov avtomobil, so ga z »doli« in »fe« klicali pogнали, da je moral oditi. Nato so zbrane krščanske študente v auli strahovito pretepli in pometali ven. Šele sedaj je notranji minister izdal povelje policiji, da gre v univerzo in napravi red, kar je ta tudi temeljito izvršila. Večje število razgrajev je bilo aretiranih. Krivci bodo brez pardona izključeni iz šol. Rektor Abel je bil pozvan na odgovor. Odslej ima policija nalog, pri najmanjšem incidentu na univerzi takoj intervenirati. — Malo pozno so prišli do spoznanja, da so si sami vzgojili te gade.

Nemški celovski konvent zaseda v Berlinu. So to neke vrste zbornice, kakor so si jih zamislili nacionalni socialisti, ki naj nadomestijo strokovne sindikate in obstoje iz polovice delodajalskih in polovice delojemalskih zastopnikov, ki jih imenuje vlada. Temeljijo na sledečih principih: odprava razrednega boja; zaščita delavca; popolno podvrženje avtoritete voditeljev; zavest in priznavanje odgovornosti. Nacionalni socialisti ne dopuščajo združevanja po poklicih in strokah in ne priznava strokovnih medznih tarifov. Mezde se ne bodo več določale po urah, temveč tedensko. Tedenski mezdnji minimum mora omogočati primerno življenje. To so zelo elastične smernice, ki omogočajo različne zlorabe. Ta delavski konvent naj bi predstavljal delavski razred v bodoči stanovski državni upravi, kakor si jo zamišlja nacionalni socialisti in kjer bodo imeli kapitalisti večino.

Samozvane komisarije v ječo — prevrati naciji. Nacionalno-socialistični prevrat v Nemčiji je mnogo temnih eksistenc in pustolovcev izrabilo v osebno korist. Pod plaščem nacionalističnih bojih gesel so odstavljali državne funkcionarje, razpuščali upravne odbore industrijskih podjetij in bank in se v imenu nacionalne revolucije sami imenovali komisarijem teh podjetij ter se polastili vplivnih mest, s čemer so povzročili nepopisen kaos v gospodarstvu, ki ga produkcija in državne blaginje same vedno bolj občutijo. Sam Hugenberg je bil prisiljen, da poroča državnemu predsedniku Hindenburgu o teh pojavih. Končno je bila vlada prisiljena, poseči v ta kaos. Državni komisar za gospodarstvo dr. Wagener je imel pred par dnevi govor, v katerem je najvil najstrožje mere proti vsakemu samolastnemu poseganju v gospodarske funkcije. Edino vlada ima pravico vsrši spremembe v kolotoku gospodarstva in zamenjati njega funkcionarje po potrebi in lastni uvidevnosti. Vsako samolastno poseganje v upravo javnih in gospodarskih teles škoduje državi in se bo radi tega najstrožje kaznovalo. Tudi odpuščanja in upokojitve državnih uradnikov, profesorjev i. t. d. si pridržuje izključno samo vlada. Kakor izgleda, raste nacionalno-socialistični val že sami vladi čez glavo. Naciji pa tudi niso mogli drugače delati, ko jim je Hitler obljubil, da bodo lahko delali vse, kar se jim bo zljubilo.

Odpuščeni židovski nameščenci nimajo v Nemčiji pravice do podpore za nezaposlene.

Kdor bo obsojen na ukinitve državljan-skih pravic, bo izgubil tudi državljanstvo. Hitlerjeva vlada pripravlja nov državljan-ski zakon, ki bo vseboval tudi tole edin-

Delavski pravni svetovalec.

Nad 3.000 knjig »Delovnega prava« je že razprodanih med našim delavstvom. Knjižica se je tako naglo razširila radi svoje izredne poljudnosti. Delavcem in tudi delodajalcem pa je kot lajikom razlaga teh zakonov še kljub temu v marsičem nejasna, ker radi pomanjkanja prostora ni bilo mogoče dati povsod praktičnih primerov. Za večino določil novega obrtnega zakona iz delovnega prava pa še sploh nismo imeli sodnih odločb in jih še tudi doslej nimamo. Tozadevna judikatura se bo šele polagoma ustalila in razvila.

Zato smo se odločili nadaljevati z razlago delovnega prava. V interesu delavcev in nameščencev ter vseh uslužbencev, odvarjamo s tem v listu nov oddelek, »Delavskega pravnega svetovaleca«, v katerem bomo odgovarjali naročnikom »Delavske politike«, ki so poravnali naročnino, na njihova vprašanja glede službenega razmerja ter prinašali vse važnejše sodne odločbe iz socialne zakonodaje, t. j. zakona o obrtih, o zaščiti delavstva, o zavarovanju delavcev itd. Ko bo zbrana dovolj gradiva, bomo sodbe najbrž izdali v posebni knjižici, ki bo nekako nadaljevanje dr. Reismanovega »Delovnega prava«.

Naprosili smo in s tem še enkrat naprošamo vse naše sodrude pravnike, da naj nam redno dostavljajo vse važne sodne odločbe, ki se nanašajo na primere iz delovnega prava, v svrhu objave. Urejeval pa bo to rubriko dr. Reisman, katerega smo v to svrhu posebej naprosili.

Uredništvo.

1.

Predčasen odpust brez odpovedi: radi nepokorščine in žalitve.

§ 239 t. 3. in 6. o. z. (obrnega zakona). Čevlarski pomočnik je bil odpuščen brez plačila odpovedne dobe pri trgovcu in čevlarskemu mojstru. Vsi delci je pomočnik tožil mojstra v smislu § 234 o. z. na plačilo mezde za 14 dnevno odpovedno dobo. Toženi čevlarski mojster je ugovarjal tožbi, češ, da se tožnik ni pokoril njegovim odredbam, ko je zahteval, da mora vsak delavec zapisati zvečer na listek, kaj je čez dan izdelal. Ko je toženi mojster drugi dan poslal k tožniku nameščenko s pozivom, da odda listek, je tožnik nameščenko opsoval. Sodišče je obsodilo mojstra

stveno določbo: Kdor bo pred sodiščem obsojen na ukinitve ali izgubo državljan-skih pravic, bo s tem izgubil tudi nemško državljanstvo. Ker pa člani vlade naglašajo, da se ne bo trpelo v državi nikogar, ki ne bo nemški državljan, bo pomenilo to v praksi toliko, da bodo vsi ti, ki bodo obsojeni na izgubo državljan-skih pravic, izgnani iz države. In teh ne bo malo. Kam bodo šli, če pa kakega drugega državljanstva tudi ne bodo imeli.

Tovarna Bata v Zlinu na Čeho-slovaškem ima zaposlenih 17.800 delavcev, ki izdelajo na dan 160.000 parov čevljev.

Nacionalno - socialistične organizacije na Tirolskem razpuščene. — Prejšnjo nedeljo so nac. socialisti v Innsbrucku vpriporili hrupne demonstracije proti Dollfusovi vladi in proti heimwehrovcem, pri katerih je prišlo do hudih spopadov med njimi na eni, in policijo in heimwehrovci na drugi strani, pri katerih se je tudi vseprek streljalo in je 37 oseb težko ranjenih. Nato je vlada vse nacionalno - socialistične organizacije na Tirolskem razpustila, njih lokale pa zapečatila. Pričakuje se pa razpust nacionalno-socialistične stranke po vsej Avstriji.

Društvo narodov se bavi z vprašanjem nemških židov. Nemški žid Bernheim je v imenu židovstva v Gornji Šleziji vložil pri Društvu narodov pritožbo zoper preganjanje židov po Hitlerjevi vladi in je zaprosil zaščito za židovsko narodno manjšino v smislu pravil Društva narodov.

na plačilo 14 dnevnega zaslužka in utemeljilo sodbo sledeče:

Po zaslišanju prič se je sodišče prepričalo, da tožnik ni zakrivil take ponovne nepokorščine, za katero bi ga smel toženi takoj odpustiti. Res se je tožnik napram nameščenci na predvečer odpusta branil dati listek. Toda določba § 239 t. 3. pride le tedaj v poštev, če se službojemnik ne pokori po izrecnem opominu. Dokazano pa je, da tožnik drugo jutro, ko je prišla po naročilu toženca k njemu nameščenka in ga pozvala na predložitev listka, tega ni odklonil, ampak izjavil, da je listek že napisal. Isto je izjavil tožnik tudi potem, ko ga je klical na odgovor toženi. Toženi bi moral tožnika tedaj še enkrat resno vprašati, ali namerava odredbo izvršiti ali ne. Ni pa pravilno in ne odgovarja zaščiti delavca, da ga odpusti radi takega neznatnega incidenta z mladoletno nameščenko, ki po svojem položaju tožniku ni bila nadrejena, in ki je v svojem mladostnem temperamentu gotovo neprimerno nastopala. Zato je bil takojšnji odpust pre-nagljen in protizakonit.

Proti tej sodbi okrajnega sodišča v Mariboru se je toženi čevlarski mojster pritožil na okrajno sodišče. Okrajno sodišče pa je priznal toženca-mojstra zavrnilo in še dodalo:

Res se je tožnik prejšnji dan upiral toženčevi odredbi, napraviti listek; je pa prihodnji dan izjavil, da ga je napisal in dal na pult delovodji. Iz tega je razvidno, da je bila naknadna izvršitev še možna in bi moral toženi tožnika vsled tega v smislu § 239/3 o. z. izrecno opomniti, da se mora pokoriti njegovi odredbi, napisati listek ter oddati. Tožnik pa je bil po brezuspešnem iskanju listka brez opomina takoj odpuščen. Tožniku torej ni bila dana niti prilika, ponovno se upreti in napraviti listka in je pravilna ugotovitev prvega sodnika, da tožnik ni zakrivil ponovne nepokorščine.

Razlog takojšnjega odpusta po § 239 t. 6. o. z. radi žalitve časti odpravlja prvi sodnik s tem, da označuje incident tožnika z mladoletno nameščenko, neznatnim. Za razlog takojšnjega odpusta po § 239/6 o. z. je potrebna težja žalitev. Take razžalitve pa ni zazreti v trditvi toženca. Tudi po prič-nameščenki, žalitev ni polajšana tako, da bi se moglo zazreti v besedi »opsoval« hujšo razžalitev v smislu obrtnega zakona.

Posnemajte. S. Čebul Justin iz Francije je daroval za tiskovni sklad Din 15.— Iskrena hvala.

Francoski ministrski predsednik je naglasil upravičenost pritožbe in dolžnost Društva narodov, da se z vprašanjem bavi, čemur se je pridružila tudi večina delegatov. Nemški delegatje so bili seveda proti, češ, da se židov ne more smatrati za narodno manjšino v smislu določb Društva narodov. Po njihovem se torej ljudstvo, ki ne tvori 20 odstotkov vseh državljanov ne more smatrati za narodno manjšino in se ga lahko svobodno zatire. To so že pokazali pri Lužičkih Srbih.

Rusi mnogo čitajo. V Rusiji je izhajalo 1932 6683 časopisov v 35 milijonih izvodov in v 63 jezikih. Za obširno in mnogojezično Rusijo je to velikega kulturnega pomena.

Vsi letni naročniki „Radiowell“ dobe 14 karatno originalno ameriško

zlato nalivno pero
ali pa Kürschnerjev ročni leksikon, (900 strani, 32 tabel) ali eno prvovrstno radijsko cev.

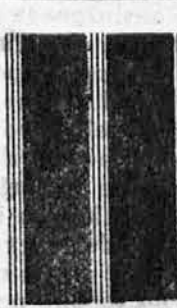
Zahtevajte takoj brezplačno na ogled „Radio-welt“. Naroča se Administration der „Radio-welt“ Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in tme lepo urejene poučne tehnične članke.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon števil. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

**v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Slomškov trg števil. 6.**

Vloge obrestujemo po 5 1/2 %

proti trimesečni odpovedi.